

РОЗДІЛ 4 ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

УДК 353:338.24

Ванієва А. Р.

Кримський інженерно-педагогічний університет

МЕХАНІЗМИ ТА ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ ГАЛУЗЕВИМИ ТРАНСФОРМАЦІЯМИ

Досліджені механізми розвитку аграрної сфери економіки, які мають ринкову природу через: забезпечення верховенства права; гарантію економічних свобод; економічну рівність суб'єктів підприємництва; досягнення принципу самофінансування. Розглянуті галузеві чинники та інструменти активізації економічного зростання у сільському господарстві. Визначені концептуальні засади розвитку регіонів, що здійснюється на загальнодержавному рівні. Обґрунтована організаційно-економічна система державного регулювання трансформацій аграрної сфери економіки.

Ключові слова: галузеві трансформації, інструменти, управління, механізми, види трансформацій, ефективність, інфраструктура, державне регулювання.

Постановка проблеми. Механізм управління розглядають як складову частину системи управління, що забезпечує дієвий вплив на фактори, стан яких обумовлює результат діяльності об'єкту управління. При чому, якщо мова йде про внутрішні фактори управління підприємством слід використовувати поняття «механізм управління підприємством», якщо про зовнішні – «механізм взаємодії з іншими підприємствами і організаціями».

Оскільки природа внутрішніх факторів управління підприємством є різноманітною (організаційні, структурні, технічні, економічні, адміністративні, матеріальні, інформаційні, соціальні, фінансові, екологічні фактори), слід виділяти певні види механізмів управління. Основними видами механізмів управління виступають: організаційні, економічні, структурні механізми, механізми організації управління, технічні й адміністративні, інформаційні, фінансові та інші механізми [1]. З огляду на специфіку галузевого управління, завдання структурних зрушень на рівні галузей найбільш доцільним є удосконалення і впровадження організаційно-економічного механізму управління галузевими трансформаціями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У минулий та сучасний періоди ви-

рішенню різних питань управління та державного регулювання економіки та її трансформаційних процесів були присвячені наукові праці В.Г. Андрійчука, А.С. Даниленка, М.А. Дем'яненка, В.М. Гейця, О.Ю. Єрмакова, С.М. Кваші, Ю.О. Лупенка, Л.О. Мармуль, М.Й. Маліка, П.М. Макаренка, Б.Й. Пасхавера, В.І. Пили, П.Т. Саблука, М.П. Сахацького, О.Г. Шпикуляка, В.В. Юрчишина та ін. Разом з тим, незважаючи на важливість і цінність проведених досліджень, у даний час немає чіткого механізму управління та регулювання галузевого розвитку економіки. Це вимагає актуалізації визначеної проблеми та необхідності її подальшого дослідження.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає у визначенні та обґрунтуванні теоретичних, методологічних та методичних засад, а також розробці практичних рекомендацій з управління трансформаціями в галузях економіки для досягнення стабілізації та конкурентоспроможності її розвитку за допомогою механізму та інструментів управління.

Виклад основного матеріалу дослідження. Механізм управління містить у собі такі компоненти, як: принципи і задачі управління, методи, форми й інструменти управління, організаційну струк-

туру управління галузевими суб'єктами господарювання та їх персоналом, бізнес-процесами, інформацією та засоби її обробки. В структурі організаційно-економічного механізму слід виділяти принаймні чотири системи складників: систему забезпечення, функціональну систему, цільову систему, систему моніторингу, аналізу та контролю.

Розробка методологічного інструментарію вдосконалення управління галузевими трансформаціями є невідкладним завданням практики господарювання в національній економіці. Вирішення цього завдання пов'язане з дослідженням організаційних, юридичних, економічних та фінансових аспектів функціонування виробництва та соціально-економічної діяльності, забезпечення дієвості та ефективності місцевого самоврядування, формування теорії та методології державної політики. Необхідність та актуальність наукового пізнання управління з урахуванням ринкових механізмів господарювання обумовлюється потребою раціоналізації життєдіяльності, метою задіяння територіальних резервів та природних ресурсів для вирішення завдань економічного і соціального розвитку, якісної трансформації структури економіки держави на основі впровадження інновацій та обґрунтованого залучення інвестицій.

Потребує детального дослідження ситуація з погодженням державних та місцевих пріоритетів щодо функціонування галузевого виробництва і соціальної сфери, системи розселення, використання складників природно-ресурсного потенціалу, становлення ринкових механізмів управління. Регіон розуміється як адміністративно-відокремлена територія України (адміністративні області, а також міста Київ і Севастополь) з особливостями природно-ресурсного та економіко-географічного положення, набутою економічною структурою і системою розселення, а також системою чинників обмеження (імперативів) еколого-виробничого потенціалу [1].

Успішний розвиток галузей економіки як стійкий процес можливий під час підкріплення трудового та технологічного чинників надходженням на стабільній

основі інвестицій в обладнання, матеріальні та сервісні інфраструктурні об'єкти [3]. Стержневим компонентом розвитку є пануючі в суспільстві економічні відносини. Найбільше значення у їх структурі мають: вільне підприємництво, регулювання економічної діяльності інституційними методами, система індикативного планування та програмного узгодження в ринковому середовищі інтересів держави, бізнесу, регіонів, сільських громад та міських муніципальних утворень. Розробка ефективних організаційно-правових та фінансово-економічних механізмів галузевого розвитку, інструментарію економічних відносин різних рівнів управління є актуальним теоретичним завданням та практичною проблемою, що потребує невідкладного розв'язання.

Механізми розвитку галузей економіки мають ринкову природу через [3]: забезпечення верховенства права; гарантію економічних свобод; економічну рівність суб'єктів підприємництва; досягнення принципів самофінансування; об'єктивного впливу на розподільчі відносини через бюджетну систему; лінію на державно-приватне партнерство в реалізації потенціалу; створення умов для конкуренції всіх форм і видів власності через попит і пропозицію. Галузеві чинники активізації економічного зростання за своєю природою мають загальносуспільне значення, оскільки впливають на ряд суттєвих процесів: зростання реальної заробітної плати, збільшення можливостей споживання товарів і послуг, приріст фінансування інвестицій у будівництво житла та інше. Це важливо і з точки зору національної безпеки держави, оскільки результативність реформ посилює тенденції соборності.

Ефективна політика у галузях економіки сприяє зміцненню унітарних засад української державності. Формування галузевої економічної політики вимагає чіткого визначення концептуальних засад розвитку регіонів, що здійснюється на загальнодержавному рівні. Обумовлюється це необхідністю нівелювання наявних диспропорцій в розміщенні та розвитку виробництва, соціальної інфраструктури та систем розселення, розв'язання еко-

логічних проблем та потребою в раціоналізації природокористування, розширення фінансово-економічної самостійності аграрних підприємницьких структур, децентралізації у вирішенні питань соціального розвитку, що відносяться до місцевої компетенції [1].

Концепція трансформацій галузей економіки має обов'язково містити ідеї політики держави, формулювати їх мету та пріоритети на тактичну і стратегічну перспективу, а також основні проблеми та алгоритм їх розв'язання. Насамперед, це розробка, впровадження та правове обґрунтування механізмів функціонування на галузевому рівні – організаційного, нормативно-правового, економічного, фінансового та соціального. Організаційно-економічна система державного регулювання трансформацій галузей економіки наведена на рис. 1.

Пріоритетне значення в створенні ефективного механізму трансформацій економіки на галузевому рівні належить впорядкуванню бюджетних відносин, формуванню стабільної дохідної бази, розмежуванню повноважень між центром та регіонами, а також державою і місцевим самоврядуванням, функціональною градацією галузевих видатків, преференціями в сфері економічного регулювання щодо розміщення місцевих замовлень та

бюджетного підряду, розвитку малого та середнього бізнесу, організації ринкової інфраструктури та ін.

В агрегованому вигляді інструментарій реалізації фінансово-економічного механізму галузевого розвитку складається з наступних головних елементів: ставок оподаткування на користь регіональних бюджетів, структуризації бюджетних видатків, ринкових принципів розміщення галузевих замовлень та підряду, стимулювання малого та середнього бізнесу, організації ринкового середовища, розмірів власних інвестицій від влади (через бюджети та інші канали). При цьому найбільш характерними галузевими трансформаціями є: мети та пріоритетів розвитку, структурні, ресурсні, спеціалізації й концентрації виробництва та діяльності, інноваційно-інвестиційні, відтворення, організаційно-управлінські, капіталізації та корпоративізації, інтеграції та кооперування, ділової етики, збутової діяльності та логістичні.

Фінансові, організаційні, економічні та соціальні аспекти галузевих трансформацій обов'язково мають бути забезпечені регламентуючими актами органів державної влади та місцевого самоврядування в регіонах. Обов'язковими принципами для створення дієвого правового поля діяльності галузевого управління є стабільність

законодавства, його обов'язковість для всіх суб'єктів бізнесу [2]. Це актуалізує значення інституційного механізму забезпечення галузевих трансформацій.

Найважливішим завданням регулювання галузевих трансформацій є пошук співвідношення між обсягом та інструментарієм державного впливу та збереженням ринкових свобод. Регулювання з боку державної та регіональної влади економічного і соціального розвитку, інших галузевих трансформацій має здійснюватись шляхом бюджетного фінансування соціальних об'єктів, рівнозначного відношення до всіх без винятку суб'єктів підприємництва, обсягів приватизації чи націоналізації (або



Рис. 1. Організаційно-економічна система державного регулювання трансформацій галузей національної економіки

муніципалізації) підвідомчого майна, впливу на грошовий обіг та кредитні відносини, власну інвестиційну діяльність щодо зміцнення інфраструктури.

Висновки. Важливим складовим елементом організаційно-економічного механізму управління галузевими трансформаціями мають стати інтегративні утворення суб'єктів підприємства на галузевому рівні, створювані на добровільній основі. Головною метою цих процесів є встановлення правил поведінки

на споживчих, ресурсних та фондових ринках шляхом прийняття зобов'язань, рекомендацій, процедур, спрямованих на стимулювання окремих напрямів підприємства, захист та відстоювання інтересів перед державою та її представниками, сприяння добросовісній конкуренції, формування тактики працедавців, попередження демпінгу та монополізації на ринках. Пріоритети має галузеве зростання, підвищення рівня життя населення, зміцнення міжнародного іміджу країни.

Список літератури:

1. Дем'яненко М.А. Державна підтримка як фактор забезпечення конкурентоспроможного аграрного виробництва / М.А. Дем'яненко // Економіка АПК. – 2009. – № 9. – С. 3–9.
2. Кваша С.М. Напрями удосконалення механізмів формування ринкової рівноваги на ринках сільськогосподарської продукції / С.М. Кваша // Економіка АПК. – 2011. – № 2. – С.161-167.
3. Лупенко Ю.О. Сучасні тенденції доходів сільського населення / Ю.О. Лупенко // Фінанси України. – 2006. – № 5. – С. 32-38.

Ваниева А. Р.

Крымский инженерно-педагогический университет

МЕХАНИЗМЫ И ИНСТРУМЕНТЫ УПРАВЛЕНИЯ ОТРАСЛЕВЫМИ ТРАНСФОРМАЦИЯМИ

Резюме

Исследованы механизмы развития аграрной сферы экономики, которые имеют рыночную природу путем: обеспечения верховенства права; гарантию экономических свобод; экономическое равенство субъектов предпринимательства; достижения принципа самофинансирования. Рассмотрены отраслевые факторы и инструменты активизации экономического роста в сельском хозяйстве. Определены концептуальные основы развития регионов, которые осуществляются на общегосударственном уровне. Обоснована организационно-экономическая система государственного регулирования трансформацией аграрной сферы экономики.

Ключевые слова: отраслевые трансформации, инструменты, управление, виды трансформаций, механизмы, эффективность, инфраструктура, государственное регулирование.

Vanieva A. R.

Crimean Engineering and Pedagogical University

MECHANISMS AND INSTRUMENTS TO MANAGE THE TRANSFORMATION

Summary

The mechanism of development of agriculture which have a market because of the nature: the rule of law; guarantee economic freedom; economic equality of business entities; achieving the principle of self-financing. Considered industry factors and tools enhance economic growth in agriculture. Conceptual bases of regional development, implemented at the national level. Reasonable organizational and economic system of state regulation transformation of agriculture.

Keywords: industrial transformation, governance mechanisms, agriculture, efficiency, infrastructure, and regulation.